

ความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับอัตลักษณ์ไทยยุคใหม่
The Relationship Between Buddhism and Modern Thai Identity

นางสาววิชาภรณ์ แก้วศรี

Ms. Wichaporn Kaewsri

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail:kaewsri8667@gmail.com

Received: 4 July 2025 ; Revised: 24 August 2025 ; Accepted: 25 August 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับบทบาทของพุทธศาสนาในฐานะกลไกเชิงวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการสร้างและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ไทยในยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะเมื่อสังคมไทยต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการแพร่กระจายของวัฒนธรรมตะวันตก บทความเสนอโมเดล “*Buddhist Cultural Mediation Model for Contemporary Thai Identity*” ซึ่งประกอบด้วยห้าองค์ประกอบ ได้แก่ 1) แก่นธรรม 2) สื่อกลางทางวัฒนธรรม 3) บริบทใหม่ 4) กระบวนการกลั่นกรองอัตลักษณ์ และ 5) ผลลัพธ์เชิงอัตลักษณ์ โดยแต่ละองค์ประกอบทำหน้าที่ร่วมกันในการตีความ สังเคราะห์ และสร้างอัตลักษณ์ไทยยุคใหม่ที่ทั้งเคารพรากเหง้าทางวัฒนธรรมและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม พุทธศาสนาในบริบทนี้จึงมิได้จำกัดบทบาทเฉพาะศาสนพิธีหรือศีลธรรมเชิงนามธรรมเท่านั้น หากแต่ทำหน้าที่เป็น “ภาษาทางวัฒนธรรม” ที่ใช้สื่อสารคุณค่าและจุดยืนของความเป็นไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะผ่านสื่อดิจิทัล กลุ่มเยาวชน พระสงฆ์ร่วมสมัย และวัดที่ปรับตัวตามยุค การกลั่นกรองหลักธรรมเข้าสู่ชีวิตประจำวัน เช่น ความพอเพียง เมตตา และกตัญญู ช่วยให้ประชาชนไทยสามารถสร้างอัตลักษณ์ที่ยืดหยุ่นแต่มั่นคงภายใต้ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ข้อเสนอของบทความนี้ชี้ให้เห็นว่า พุทธศาสนาในยุคใหม่ควรถูกออกแบบเชิงกลยุทธ์เพื่อเชื่อมโยงกับคนรุ่นใหม่ โดยการใช้สื่อสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างศูนย์วัฒนธรรมร่วมสมัยในวัด และการบูรณาการหลักธรรมเข้าสู่ระบบการศึกษาจะช่วยธำรงและพัฒนาอัตลักษณ์ไทยอย่างยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: พุทธศาสนา, อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่, โลกาภิวัตน์, วัฒนธรรมร่วมสมัย, การกลั่นกรองทางวัฒนธรรม

Abstract

This article presents a new body of knowledge concerning the role of Buddhism as a cultural mechanism that significantly influences the formation and transformation of contemporary Thai identity. In an era where Thai society faces the pressures of globalization, technological change, and the diffusion of Western culture, Buddhism has evolved beyond its traditional religious role to function as a dynamic cultural framework. The study introduces the “*Buddhist Cultural Mediation Model for Contemporary Thai Identity*,” which comprises five key components: (1) Core Teachings, (2) Cultural Mediators, (3) Contemporary Contexts, (4) Identity Filtering Process, and (5) Identity Outcomes. Each component works interactively to interpret, synthesize, and co-construct a modern Thai identity that simultaneously respects cultural heritage and adapts to social transformation. Within this model, Buddhism is not confined to ritualistic or abstract moral dimensions but functions as a “cultural language” through which Thai values and worldviews are expressed and reaffirmed in a global context. Digital media, youth engagement, modern monks, and adaptive temples act as mediators through which Buddhist teachings—such as sufficiency, compassion, and gratitude—are filtered into daily life. This integrative approach enables Thai people to construct an identity that is both flexible and resilient amidst rapid societal change. The article proposes strategic approaches for aligning Buddhism with contemporary lifestyles. These include leveraging digital platforms effectively, developing temples as centers of cultural innovation, and integrating Buddhist values into modern educational systems. These strategies aim to preserve and sustain Thai cultural identity over the long term by reinforcing Buddhism as a living, adaptive tradition with relevance in the 21st century.

Keywords: Buddhism, Contemporary Thai Identity, Globalization, Cultural Modernity, Identity Filtering

บทนำ

ประเทศไทยมีรากฐานของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ยังรากลึกอยู่กับพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นศาสนาประจำชาติและมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมไทยตลอดระยะเวลาหลายศตวรรษ ในยุคปัจจุบันที่บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการแสดงออกทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของคนไทย โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีแนวโน้มในการรับวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์เข้ามาผสมผสานกับวิถีชีวิตเดิม นักวิชาการหลายท่านได้เสนอว่าการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนาและอัตลักษณ์ไทยในยุคใหม่นั้น จำเป็นต้องพิจารณาทั้งในแง่

มิติทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการสื่อสารในสังคมร่วมสมัย (คณิตา หอมทรัพย์ และธัญญา สังข์พันธานนท์, 2567)

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายของสังคมไทยในปัจจุบันอยู่ที่การคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ที่ยังปรากฏในหลักธรรมของพุทธศาสนา ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงและแรงผลักดันจากวัฒนธรรมตะวันตก ความเสื่อมถอยของจริยธรรมในบางช่วงของสังคม การลดบทบาทของวัดในฐานะศูนย์กลางชุมชน รวมถึงความเข้าใจและการปฏิบัติต่อหลักพุทธธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในหมู่นักรุ่นใหม่ จึงเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาอย่างจริงจัง (พระมหาปริทัศน์ วรกีจโจ (ทิพย์โอสถ), 2567) ปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดคำถามต่อความสัมพันธ์ของพุทธศาสนากับอัตลักษณ์ไทยว่าในบริบทปัจจุบัน พุทธศาสนายังมีบทบาทในการกำหนดหรือหล่อหลอมอัตลักษณ์ของคนไทยหรือไม่ และในระดับใด (ธนัชพร เกตุคง, (2567)

จากสถานการณ์ดังกล่าว บทความนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนาและอัตลักษณ์ไทยยุคใหม่โดยเน้นการวิเคราะห์บทบาทของพุทธศาสนาในฐานะกลไกทางวัฒนธรรมในการหล่อหลอมแนวคิด จริยธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย รวมถึงศึกษาทัศนคติของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อพุทธศาสนา และวิเคราะห์แนวโน้มของการปรับตัวของอัตลักษณ์ไทยที่สะท้อนผ่านการปฏิบัติทางศาสนา สื่อสารมวลชน และวัฒนธรรมร่วมสมัย งานวิจัยจะอาศัยแนวคิดจากนักวิชาการไทยที่ศึกษาเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง เช่น พระสุชิน บุตรพาพงษ์ สรวิชญ์ วงษ์สะอาด และพระเจริญพงษ์ วิชัย (2568) ที่วิเคราะห์ความเชื่อเชิงพุทธในบริบทท้องถิ่น และมิติของการผสมผสานความเชื่อในการสร้างอัตลักษณ์อย่างมีนัยยะสำคัญ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมีความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมไทยยุคใหม่

ความหมายของความสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือสิ่งต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์และส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน ทั้งในมิติทางกายภาพ สังคม จิตวิทยา และภาษาศาสตร์ ความสัมพันธ์อาจก่อรูปขึ้นจากการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการปฏิสัมพันธ์ในระดับระบบสังคม แนวคิดนี้มีได้จำกัดเพียงพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตเท่านั้น แต่ยังคงรวมถึงโครงสร้างเชิงนามธรรม เช่น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์เชิงความหมายที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่านิยมและบทบาทของบุคคลในสังคม

ในทางภาษาศาสตร์ ความสัมพันธ์สะท้อนการเชื่อมโยงเชิงความหมายระหว่างคำ ข้อความ และบริบท ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการทำความเข้าใจและตีความภาษา ขณะที่ในสังคมศาสตร์และจิตวิทยา ความสัมพันธ์ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์ และสะท้อนถึงระดับการรับรู้ตนเองและผู้อื่น รวมถึงโครงสร้างทางสังคมโดยรวม

กาญจนา ศรีพุ่ม (2567) ระบุว่า ความสัมพันธ์ทางภาษาเป็นกลไกสะท้อนความคิด ความรู้สึก และการจัดระเบียบทางสังคม โดยถ้อยคำในสังคมไทยมักแฝงด้วยค่านิยมและอุดมการณ์เชิงความหมายที่สืบทอดทางวัฒนธรรม ขณะที่ พิมพ์ชนก เครือสุคนธ์, และคณะ(2566) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงความหมายของชื่อสถานที่ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชื่อสถานที่เป็นผลผลิตของการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนเจตนารมณ์และความเชื่อของผู้ตั้งชื่ออย่างลึกซึ้ง ในทำนองเดียวกัน เนตรวิภา รอดริน และอารดา ศรีภาพทอง (2567) ชี้ให้เห็น

ว่าความสัมพันธ์เชิงสังคมในสื่อออนไลน์ เช่น Instagram ส่งผลต่อการรับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ใช้ ขณะที่ ธโรธร ตูทองคำ (2566) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ โดยเน้นแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกที่เป็นปัจจัยกำหนดพลวัตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ ในเชิงวิชาการมิได้เป็นเพียงการเชื่อมโยงของบุคคลหรือวัตถุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงปฏิสัมพันธ์เชิงแนวคิด สัญลักษณ์ และค่านิยมที่ฝังลึกอยู่ในโครงสร้างทางภาษาและสังคม ความเข้าใจต่อ ความสัมพันธ์ ต้องอาศัยกรอบการพิจารณาเชิงพหุวิทยาการ ทั้งภาษาศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา และรัฐศาสตร์

ความสำคัญของความสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่หล่อหลอมการดำรงชีวิตของมนุษย์และสังคม ความสัมพันธ์มิใช่เพียงการเชื่อมโยงทางกายภาพหรือการมีปฏิสัมพันธ์เท่านั้น หากยังหมายรวมถึงความเชื่อมโยงทางอารมณ์ สังคม ความหมาย และอำนาจ ซึ่งล้วนส่งผลต่อการพัฒนาในระดับบุคคล ชุมชน และระบบสังคมโดยรวม

ในด้านสังคมศาสตร์ ความสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบพฤติกรรมและค่านิยมของสมาชิกในสังคม เป็นรากฐานของความร่วมมือ ความขัดแย้ง และการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ขณะที่ในด้านภาษาศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างคำและบริบทสะท้อนถึงพลังของภาษาในการสร้างความเข้าใจและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในระดับจิตวิทยา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีบทบาทในการพัฒนาอารมณ์และความมั่นคงทางจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรูปแบบการติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ยังคงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเป็นมนุษย์และชุมชนที่ยั่งยืน

ธโรธร ตูทองคำ (2566) ชี้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสะท้อนอิทธิพลของทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงและสถานภาพของรัฐในเวทีโลก แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์เป็นกลไกสำคัญในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ กาญจนา ศรีพุ่ม (2567) เน้นบทบาทของความสัมพันธ์ทางภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและส่วนรวม ความสัมพันธ์ทางความหมายจึงมีผลต่อการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมของบุคคลในสังคม เนตรวิภา รอดริน และคณะ (2567) พบว่า ความสัมพันธ์ในโลกออนไลน์ เช่น การใช้ Instagram ส่งผลต่อการเห็น

คุณค่าในตนเอง โดยการเปรียบเทียบทางสังคมเป็นกลไกกลางสำคัญ แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์แบบใหม่ยังคงส่งผลต่อจิตใจเช่นเดียวกับความสัมพันธ์แบบดั้งเดิม พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา (2563) เสนอว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมคือหัวใจของการเข้าใจสังคมมนุษย์ เพราะภาษาเป็นพาหะของอารยธรรมและค่านิยม การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของภาษาและวัฒนธรรมจึงเป็นกุญแจสู่ความเข้าใจมนุษย์ พิมพ์ชนก เครือสุคนธ์ และคณะ(2566) ชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความผาสุกทางใจและการปรับตัวในงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของแรงงานสูงวัย แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงจิตวิทยาที่สะท้อนสถานะการใช้ชีวิตที่มีความหมาย

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ไม่เพียงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการดำรงอยู่ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ของชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระบบสังคม ความเข้าใจใน

ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ความหมาย และจิตวิทยาจึงเป็นหัวใจของการวิจัยในศาสตร์สังคม มนุษยศาสตร์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ความหมายของพุทธศาสนา

พุทธศาสนา หมายถึง แนวทางการดำรงชีวิตที่มุ่งเน้นการปลดปล่อยทุกข์ของมนุษย์ โดยมีหลักคำสอนจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแกนกลาง อันประกอบด้วยหลักธรรมสำคัญ 3 ประการ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา และวางรากฐานอยู่บนแนวคิด อริยสัจ 4 และ อิทัปปัจจยตา อันแสดงถึงความสัมพันธ์แห่งเหตุและผลของสรรพสิ่ง โดยพุทธศาสนาไม่เพียงเป็นศาสนาเชิงศรัทธา หากแต่เป็นศาสตร์แห่งจริยธรรมและสังฆธรรมที่เน้นการพัฒนา “ภายใน” ผ่านการรู้เท่าทันตนเองและกิเลสอย่างมีระบบ

ตามที่ พระยอดคม ชัยนริตติชัย (2567) ระบุว่า พุทธศาสนาเป็นทั้งศิลปะในการดำเนินชีวิตและเครื่องมือแห่งปัญญาเพื่อความหลุดพ้น ไม่ใช่เพียงพิธีกรรมหรือศาสนวัตถุ หากแต่เป็น วิถีแห่งปัญญา ที่มีเป้าหมายสูงสุดคือ นิพพาน พระมหาสุวัฒน์ สุวฑฒโน (2564) ได้ให้ความเห็นว่า พุทธศาสนาในเถรวาทเน้นความสำคัญของพระวินัยเป็นโครงสร้างเชิงระบบที่ค้ำจุนคำสอน และยังเป็นเครื่องมือรักษาสถาบันสงฆ์ให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

สมศักดิ์ เพ็ชระใหม่ (2565) กล่าวถึงมิติร่วมสมัยของพุทธศาสนา โดยยืนยันว่าศิลปะพุทธสามารถตีความได้เป็นเครื่องมือสื่อสารพุทธธรรม ผ่านงานศิลปะดิจิทัลและโลกเสมือนจริง เป็นการขยายความหมายของพุทธศาสนาไปสู่ความเข้าใจใหม่ ปฐมา ภูน้อย (2567) ชี้ให้เห็นความท้าทายของพุทธศาสนาในโลกยุคดิจิทัลว่า ความหมายของคำสอนพุทธกำลังถูกทดสอบจากการเปลี่ยนแปลงของสื่อสารสมัยใหม่ โดยเน้นการปรับการเข้าถึงให้เหมาะสมกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม พระบุญล้อม จารุธมโม และไพฑูริย์ สนวนมะไฟ (2567) กล่าวว่าความหมายของพุทธศาสนาเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะกรรมฐาน ที่เน้นการปลูกฝังความเข้าใจผ่านประสบการณ์ตรง มิใช่แค่แนวคิดทฤษฎี

สรุปได้ว่า พุทธศาสนาในความหมายวิชาการมิใช่เพียงศาสนาหรือระบบความเชื่อ หากแต่เป็นศาสตร์แห่งการรู้แจ้งภายในและการดำรงชีวิตอย่างมีสติ มีจริยธรรม และปัญญา นักวิชาการไทยร่วมสมัยได้ขยายกรอบแนวคิดของพุทธศาสนาให้ครอบคลุมถึงศิลปะ วินัย สื่อสาร และเทคโนโลยี ทำให้ความหมายของพุทธศาสนามีพลวัต สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

ความสำคัญของพุทธศาสนา

พุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในฐานะระบบจริยธรรมที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมและสันติสุข โดยเน้นการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ผ่านกระบวนการฝึกฝนตนเองทางด้านศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในระดับโครงสร้างและปัจเจกบุคคล พุทธศาสนายังทำหน้าที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของสังคมไทย ที่หล่อหลอมวิถีคิดและพฤติกรรมของประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง

พระยอดคม ชัยนริตติชัย (2567) ระบุว่า พุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบหลักของ อัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณ ของสังคมไทย และเป็นแนวทางในการสร้างเสริมจริยธรรมร่วมของประชาชนผ่านหลักธรรม เช่น เบญจศีล เบญจธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อบรรเทาปัญหาเชิงพฤติกรรม พระมหาสุวัฒน์

สุวทมน (2564) เสนอว่าพุทธศาสนาไม่เพียงมีความสำคัญต่อบุคคล แต่ยังเป็น กลไกการค้ำจุนสถาบันชาติ ผ่านการให้หลักคิดต่อผู้นำและองค์กรรัฐ เช่น ทศพิธราชธรรม ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายและการบริหารภาครัฐ สมศักดิ์ เพ็ธสะโหม (2565) ให้ความสำคัญกับมิติทางวัฒนธรรม โดยเน้นว่าพุทธศาสนาเป็น รากเหง้าของศิลปวัฒนธรรมไทย ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม สถาปัตยกรรม หรือจิตรกรรม ล้วนสะท้อนหลักธรรม และคติพุทธ ซึ่งสามารถใช้พัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในยุคโลกาภิวัตน์

ปัฐมา ภู่น้อย (2567) วิเคราะห์บทบาทของพุทธศาสนาในยุคเทคโนโลยีว่าแม้บริบทจะเปลี่ยนไป แต่ พุทธธรรมยังคงมีคุณค่าในฐานะ ฐานคิดเชิงจริยธรรม ที่จำเป็นต่อการใช้งานเทคโนโลยีอย่างมีสติ โดยเฉพาะใน ประเด็นความรับผิดชอบทางดิจิทัล พระบุญล้อม จารุธมโม และไพฑูริย์ สวณมะไพ (2567) เน้นความสำคัญ ของการปฏิบัติกรรมฐานที่เชื่อมโยงกับสุขภาพจิตและการพัฒนาจิตสำนึก พุทธศาสนาในแง่นี้จึงเป็น การแพทย์ ทางจิตวิญญาณ ที่ช่วยรักษาอาการเครียดและลดความรุนแรงทางอารมณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

สรุปได้ว่า พุทธศาสนาไม่ได้มีเพียงคุณค่าในเชิงศาสนา แต่ยังเป็นกลไกทางสังคม จริยธรรม วัฒนธรรม และจิตวิญญาณที่ครอบคลุมมิติของมนุษย์อย่างรอบด้าน งานวิจัยของนักวิชาการไทยชี้ให้เห็นว่าพุทธศาสนา เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาสังคม ส่งเสริมสุขภาพจิต และหล่อหลอมคุณธรรมของประชาชนในทุกยุค สมัย

ความหมายของอัตลักษณ์ไทยยุคใหม่

อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่ หมายถึง กระบวนการทางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่ทำให้คนไทยนิยาม ความเป็นไทยในบริบทโลกาภิวัตน์ใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ละทิ้งรากฐานวัฒนธรรมดั้งเดิม อัตลักษณ์ดังกล่าว ไม่ใช่สิ่งตายตัว หากเป็นพลวัตที่เคลื่อนไหวและปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ ผ่านการผสมผสานระหว่างองค์ประกอบ ดั้งเดิม เช่น ศาสนา ภาษา และขนบธรรมเนียม ประเพณี เข้ากับองค์ประกอบสมัยใหม่ ได้แก่ เทคโนโลยีดิจิทัล นโยบายสาธารณะ และนวัตกรรมสร้างสรรค์

อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่ปรากฏในหลายมิติ ทั้งการสื่อสารตนเองผ่านโลกออนไลน์ (Self-Presentation) การพัฒนาแนวคิด SMART Local เพื่อสร้างแบรนด์ชุมชน (กัญญาพัชร ดุลย์พัชร, 2568) การคงไว้ซึ่งวิถีชีวิต ชาวไทยดำโดยอาศัยมุมมองพุทธศาสนา (พระมหาปริทัศน์ วรภิโจ (ทิพย์โอสถ), 2567) ตลอดจนการผลิตสื่อ สร้างสรรค์ เช่น ภาพยนตร์หรือเพลงพื้นบ้านที่ปรับเนื้อหาให้เข้ากับยุคสมัย (ธรรศพลธ์ เอี่ยมรานนท์ และ อานิก ทวีชาชาติ, 2568)

สุกิจ ชัยมุสิก (2568) ชี้ว่า เยาวชนไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์และอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือหลักในการ นิยามและนำเสนออัตลักษณ์ของตน โดยสะท้อนถึงความเป็นไทยในโลกดิจิทัลอย่างชัดเจน กัญญาพัชร ดุลย์ พุชร (2568) กล่าวถึงแนวคิด SMART Local ซึ่งเป็นการบูรณาการอัตลักษณ์ท้องถิ่นเข้ากับนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อต่อยอดเศรษฐกิจฐานชุมชน ขณะที่ พระมหาปริทัศน์ วรภิโจ (ทิพย์โอสถ) (2567) ให้ความสำคัญกับ บทบาทของพระพุทธศาสนาในการธำรงอัตลักษณ์ โดยเฉพาะในชุมชนชาติพันธุ์ไทยทรงดำซึ่งต้องปรับตัวเข้ากับ สังคมสมัยใหม่โดยไม่ละทิ้งแก่นของวัฒนธรรม ส่วนงานของ ธรรศพลธ์ เอี่ยมรานนท์ และอานิก ทวีชาชาติ (2568) ชี้ว่าภาพยนตร์ร่วมสมัยสามารถเป็นพื้นที่สื่อสารและสร้างอัตลักษณ์ร่วมระหว่างกลุ่มสังคมได้อย่างมี

พลัง และ มัชฌิมา ภูมิเจริญ (2568) ได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงสัญลักษณ์ของประเพณีไทย เช่น การแข่งเรือยาว ที่มีการปรับตัวเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวยุคใหม่แต่ยังคงรักษาแก่นแท้ทางวัฒนธรรมไว้ได้

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่มิใช่การละทิ้งความเป็นไทยดั้งเดิม หากแต่เป็นการปรับตัวเพื่อดำรงอยู่ในโลกสมัยใหม่อย่างมีพลวัต โดยการผสมผสานวัฒนธรรม รากเหง้า ความเชื่อ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป นักวิชาการไทยหลายท่านเห็นพ้องว่า อัตลักษณ์นี้ควรถูกสร้างขึ้นด้วยความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมและสังคม พร้อมเปิดรับความเปลี่ยนแปลงอย่างมีวิจารณญาณ

องค์ประกอบของอัตลักษณ์ไทยยุคใหม่

อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลากหลายที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านจากวัฒนธรรมดั้งเดิมไปสู่การปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทโลกาภิวัตน์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้:

1. วัฒนธรรมและความเชื่อพื้นถิ่น (Local Culture and Beliefs) ความเชื่อ ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นยังคงเป็นรากฐานสำคัญของอัตลักษณ์ไทย แม้จะอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ วีวีระศักดิ์ จินารัตน์ (2568) ชี้ว่า อัตลักษณ์ทางการเมืองของเยาวชนไทยได้รับอิทธิพลจากค่านิยมพื้นถิ่น เช่น ความเคารพผู้อาวุโส และศรัทธาต่อสถาบันหลักของชาติ

2. สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล (Media & Digital Technology) การใช้สื่อออนไลน์ในการแสดงตัวตน เช่น โซเชียลมีเดีย หรือคอนเทนต์ดิจิทัล มีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของคนรุ่นใหม่ ธรรมพลธ์ เอี่ยมรานนท์ และอานิก ทวีชาชาติ (2568) อธิบายว่าภาพยนตร์ไทยร่วมสมัยสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มคนผ่านเรื่องเล่าและภาพลักษณ์ที่ถูกถ่ายทอดในยุคดิจิทัล

3. ตราสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Symbols) ตราสัญลักษณ์ เช่น เครื่องแต่งกาย ดนตรี ศิลปะ และอาหาร ถือเป็นสื่อกลางในการบ่งบอกความเป็นไทย อมรเทพ ใจเสงี่ยม และคณะ (2567) เสนอว่าการสร้างตราสัญลักษณ์ระดับจังหวัดช่วยเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้ปรากฏเด่นชัดในระดับประเทศและโลก

4. นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์และเศรษฐกิจชุมชน (Creative Innovation and Local Economy) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น ผ้าทอพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้รับการพัฒนาโดยอาศัยอัตลักษณ์เป็นฐาน อมรเทพ ใจเสงี่ยม และคณะ (2567) กล่าวว่าศิลปวัฒนธรรมสามารถต่อยอดเป็นทุนวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

5. การศึกษาและการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Education and Cultural Reproduction) กระบวนการเรียนรู้และการกล่อมเกลாதงสังคมยังคงมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดอัตลักษณ์จากรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะผ่านนาฏศิลป์ ดนตรีพื้นบ้าน และบทเรียนท้องถิ่น พิรณันต์ เจือจันทร์ และอรุณารมย์ จันทมาลา (2567) ชี้ให้เห็นว่านาฏศิลป์ร่วมสมัยสามารถถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่มิใช่เพียงการอนุรักษ์สิ่งเดิม แต่เป็นการกลั่นกรองคุณค่าทางวัฒนธรรมร่วมสมัย ผ่านสื่อ เทคโนโลยี ความเชื่อ และความคิดสร้างสรรค์ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ต่างเสริมกันเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของ ไทย ที่ยืดหยุ่นและมีพลวัตสอดคล้องกับบริบทโลกาภิวัตน์

ความสำคัญของอัตลักษณ์ไทยยุคใหม่

อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่ มีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกทางวัฒนธรรมและสังคมที่หล่อหลอมความเป็นไทยในบริบทของโลกาภิวัตน์ อัตลักษณ์นี้มีใช้เพียงการดำรงรักษารูปแบบดั้งเดิม หากแต่เป็นการคัดเลือกปรับเปลี่ยน และผสานความเป็นไทยแบบดั้งเดิมเข้ากับบริบทสมัยใหม่ ทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา

1. เป็นกลไกการดำรงความมั่นคงทางวัฒนธรรมท่ามกลางโลกาภิวัตน์ อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือเชิงวัฒนธรรมที่ช่วยให้ประชาชนสามารถปรับตัวและดำรงความเป็นไทยในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็ว (สุนันทา เกตุเหล็ก, 2567)

2. สร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชาติ การมีอัตลักษณ์ร่วมสมัยที่สอดคล้องกับบริบทโลกช่วยเสริมสร้าง ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) และความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (พिरันต์ เจอจันท์ และอุรารมย์ จันทมาลา, 2567)

3. เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการท่องเที่ยว การประยุกต์ใช้คุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเชิงเศรษฐกิจ เช่น ผ้าทอพื้นเมือง อาหารท้องถิ่น และงานหัตถกรรม ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก (กัญญาพัชร ดุลย์พัชร, 2568)

4. ส่งเสริมบทบาทของเยาวชนในการสื่อสารความเป็นไทย เยาวชนไทยมีบทบาทสำคัญในการนำเสนออัตลักษณ์ผ่านสื่อดิจิทัล และสร้างการรับรู้ใหม่ต่อ ไทยในสายตาโลก (สุกิจ ชัยมุสิก, 2568)

5. รักษาความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใน อัตลักษณ์ยุคใหม่เปิดพื้นที่ให้กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น ชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ลาวโซ่ง และไทยใหญ่ ซึ่งช่วยเสริมพลังวัฒนธรรมร่วม (พระมหาปริทัศน์ วรกิจใจ (ทิพย์โอสถ), 2567)

สุนันทา เกตุเหล็ก (2567) เน้นว่าวัฒนธรรมดั้งเดิมควรได้รับการปรับเปลี่ยนอย่างมีความหมาย โดยไม่ตัดขาดจากรากเหง้า เพื่อดำรงความเป็นไทยในยุคปัจจุบัน พिरันต์ เจอจันท์ และอุรารมย์ จันทมาลา (2567) วิเคราะห์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารอัตลักษณ์แก่เยาวชนและต่างชาติ ผ่านการตีความศิลปะไทยให้ร่วมสมัย กัญญาพัชร ดุลย์พัชร (2568) เสนอให้ใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือพัฒนา Smart Local โดยรวมเอาอัตลักษณ์ไว้ในผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อสร้างความยั่งยืน สุกิจ ชัยมุสิก (2568) ศึกษาอัตลักษณ์ดิจิทัลของเยาวชน โดยพบว่าการแสดงตนผ่านสื่อออนไลน์สะท้อนความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ไทยรูปแบบใหม่ พระมหาปริทัศน์ วรกิจใจ (ทิพย์โอสถ) (2567) ชี้ให้เห็นว่าการดำรงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านศาสนาพุทธมีส่วนช่วยเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชาติไทย

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่มิได้เป็นเพียงความทรงจำหรือการอนุรักษ์สิ่งเดิมเท่านั้น หากแต่มีความสำคัญเชิงวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมในการพัฒนาไทยให้เท่าทันโลก สร้างความภาคภูมิใจ และส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างมีวิสัยทัศน์

บทสรุป

พุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติได้สถาปนาตนเองเป็นแกนหลักทางวัฒนธรรมของไทยมานาน โดยมีอิทธิพลลึกซึ้งต่อวิถีชีวิต ค่านิยม และจริยธรรมของประชาชนไทย บทบาทของพุทธศาสนาในยุคใหม่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการประกอบพิธีกรรมหรือแนวคิดเชิงศีลธรรมเท่านั้น หากยังเป็นพลังขับเคลื่อนที่ช่วยกำหนดกรอบและความหมายของ อัตลักษณ์ไทย ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในบริบทของโลกาภิวัตน์ ผ่านการปรับตัวของวัด การสื่อสารทางศาสนา และการประยุกต์หลักธรรมเข้ากับวิถีชีวิตดิจิทัล พุทธศาสนาจึงยังคงมีบทบาทในการธำรงรากวัฒนธรรมร่วมและหล่อหลอมภาพลักษณ์ความเป็นไทยสมัยใหม่

อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่มีลักษณะหลากหลายและเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม แก่นของความเป็นไทยที่ปรากฏผ่านการแสดงออกของประชาชนไทยจำนวนมาก ยังคงผูกโยงอยู่กับหลักคำสอนทางพุทธศาสนา เช่น ความเมตตา ความกตัญญู ความสงบ และความพอเพียง ซึ่งได้กลายเป็นคุณค่าที่ประชาชนยึดถือในการดำเนินชีวิตแม้จะอยู่ในยุคที่ความคิดและวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา มีอิทธิพลมากขึ้น การบูรณาการหลักธรรมในชีวิตประจำวันและการสื่อสารผ่านสื่อสมัยใหม่ ยังช่วยส่งเสริมให้พุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีบทบาทในโครงสร้างของอัตลักษณ์ไทยยุคใหม่

โดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนาและอัตลักษณ์ไทยยุคใหม่มีลักษณะเป็นพลวัต คือมีทั้งการธำรงรักษาองค์ประกอบดั้งเดิมและการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย พุทธศาสนาในปัจจุบันไม่ได้เป็นเพียงศาสนาแห่งพิธีกรรม หากแต่เป็นกรอบแนวคิดทางวัฒนธรรมที่คนไทยใช้ในการตีความและสร้างอัตลักษณ์ของตนในยุคที่วัฒนธรรมมีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น ความสัมพันธ์นี้จึงมิใช่เพียงการดำรงอยู่คู่กัน แต่เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการกำหนดทิศทางของความเป็นไทยในโลกปัจจุบันและอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

พุทธศาสนาในประเทศไทยไม่ได้มีสถานะเพียงศาสนาประจำชาติเท่านั้น หากแต่ได้วิวัฒน์เป็น “ระบบความรู้เชิงวัฒนธรรม” ที่มีพลังในการกำหนดกรอบความคิด รูปแบบพฤติกรรม และอัตลักษณ์ของประชาชนไทยในยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะในยุคที่สังคมไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันจากโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมตะวันตก และเทคโนโลยีดิจิทัล

โมเดลองค์ความรู้ใหม่

องค์ประกอบ	คำอธิบาย
1. แก่นธรรม (Core Teachings)	หลักพุทธธรรมพื้นฐาน เช่น เมตตา กตัญญู ความพอเพียง ฯลฯ ซึ่งกลายเป็น "ค่านิยมร่วมนำทาง"
2. สื่อกลางทางวัฒนธรรม (Cultural Mediators)	วัด สื่อธรรมะออนไลน์ พระสงฆ์ร่วมสมัย และกิจกรรมสาธารณะ
3. บริบทใหม่ (Contemporary Contexts)	โลกาภิวัตน์ เทคโนโลยี สื่อดิจิทัล และวิถีชีวิตคนเมือง
4. กระบวนการกลั่นกรองอัตลักษณ์ (Identity Filtering Process)	การเลือกสรรและปรับใช้คุณค่าทางพุทธศาสนา ให้เข้ากับชีวิตสมัยใหม่
5. ผลลัพธ์เชิงอัตลักษณ์ (Identity Outcomes)	อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่ที่ยึดโยงคุณค่าพุทธ – เป็นพลวัต มีความยืดหยุ่น หลากหลาย แต่ไม่ละทิ้งรากฐาน

ความเชื่อมโยงหลักขององค์ความรู้

พุทธศาสนา ทำหน้าที่เป็น ภาษาทางวัฒนธรรม ที่ช่วยให้คนไทยตีความโลกและวางจุดยืนต่อความเปลี่ยนแปลง

อัตลักษณ์ไทยยุคใหม่ มิใช่การทวนกระแสโลกสมัยใหม่ แต่เป็น การกลั่นกรอง โดยใช้หลักธรรมเป็นเครื่องมือเลือกสรรความเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม

พลวัตทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนาและอัตลักษณ์มีลักษณะสองทาง (Reciprocal Dynamic) คือ ศาสนาปรับเข้าสู่ยุค และยุคปรับเข้าสู่ศาสนา

ข้อเสนอ

พุทธศาสนาในปัจจุบันควรถูกออกแบบให้ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ โดยไม่สูญเสียสาระหลักทางธรรมการส่งเสริมวัดเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมร่วมสมัย ควรจับคู่กับการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการหลักธรรมพุทธในหลักสูตรการศึกษาร่วมสมัยจะช่วยธำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาพัชร ดุลย์พัชร. (2568). การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นองค์กรธุรกิจแบบ SMART Local. *วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 13(1), 18–28.
- ขจีตา ศรีพุ่ม. (2567). รูปแบบ หน้าที่ และความสัมพันธ์ทางความหมายของคำปฏิญาณตนในหน้าที่และอาชีพในสังคมไทย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(1), 1–13.
- คณิตา หอมทรัพย์ และธัญญา สังขพันธ์านนท์. (2567). พลวัตของวรรณกรรมร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในมิติแนวคิดเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(2), 80–105.
- ณัชพร เกตุคง. (2567). การศึกษาพัฒนาการภูมิปัญญา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม สมัยทวารวดีอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(12), 2405–2418.
- ธรรตพลธ์ เอี่ยมรานนท์ และอนิก ทวีชาชาติ. (2568). การสื่อสารอัตลักษณ์ของกลุ่มคนผ่านภาพยนตร์ไทยร่วมสมัย. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 29(2), 36–48.
- ธโรธร ตู้อองคำ. (2566). สาเหตุที่นำไปสู่ความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทยในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในทศวรรษที่ 2020. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*, 4(3), 72–94.
- เนตรวิภา รอดริน และคณะ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญของอินสตาแกรมและการเห็นคุณค่าในตนเองโดยมีการเปรียบเทียบทางสังคมเป็นตัวแปรส่งผ่าน. *วารสารจิตวิทยา*, 22(1), 50–65.
- ปฎิญา บุญมาเลิศ และปฐม หงษ์สุวรรณ. (2567). ความสัมพันธ์ทางความหมายในการตั้งชื่อสถานที่ในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 8(5), 313–322.
- ปฐมา ภูน้อย. (2567). การปรับรูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนา: ความท้าทายของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล. *วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ*, 1(3), 1–12.
- พีรนนท์ เจือจันทร์ และอรุณมย์ จันทมาลา. (2567). ปุณระธัญญา : การถอดรหัสหมายจากภาพจำหลักปราสาทหินพนมรุ้งสู่การสร้างสรรค่านาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 19(1), 69–82.
- พิมพ์ชนก เครือสุคนธ์, พงษ์จันทร์ ภูษาพานิชย์ และรุจน์ อัจฉริยาภรณ์. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับแต่งเต็มงานและความผาสุกทางใจในการทำงานของพนักงานสูงอายุ: บทบาทการเป็นตัวแปรคั่นกลางของการรับรู้งานที่มีความหมายและทัศนคติต่อการเป็นผู้สูงอายุ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 15(3), 122–135.
- พระบุญล้อม จารุธมโม และไพฑูรย์ สนวนมะไฟ. (2567). ประโยชน์ของกรรมฐานสำหรับพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา. *วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์*, 4(1), 43–54.
- พระมหาปริทัศน์ วรกิจใจ (ทิพย์โอสถ). (2567). พุทธทัศน์กับการธำรงอัตลักษณ์วิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรี. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(12), 1185–1197.

- พระมหาสุวัฒน์ สุวฑฒโน. (2564). ความสำคัญของพระวินัยในประวัติศาสตร์พุทธศาสนาเถรวาท: จากการศึกษาครั้งครั้งที่ 1 ถึงธัมมสันหาสามเณรี. *วารสาร มจร. กาญจนปริทรรศน์*, 1(1), 134-139.
- พระสุชิน บุตรพาพงษ์, สรวินัญ วงษ์สะอาด และพระเจริญพงษ์ วิชัย. (2568). การผสมผสานทางความเชื่อทางพระพุทธศาสนากับความเชื่อเรื่องสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาในสังคมไทย. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 11(1), 248-256.
- พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา. (2563). ภาษาและวัฒนธรรม: ความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 7(2), 53-63.
- พระยอดคม ชัยนริตติชัย. (2567). ศรัทธาในพระพุทธศาสนากับความเข้าใจของชาวพุทธ. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 22(2), 71-78.
- มัชวาน ภูมิเจริญ. (2568). การศึกษาประเพณีการแข่งขันเรือยาว: การปรับตัวในยุคการท่องเที่ยวเชิงกีฬา. *วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา*, 3(1), 16-23.
- วีระศักดิ์ จินารัตน์. (2568). ปัจจัยที่มีผลต่อการกล่อมเกลากิจกรรมเมืองอัตลักษณ์ทางการเมือง และลักษณะบุคลิกภาพของนักการเมืองของเยาวชนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 8(1), 151-168.
- สมศักดิ์ เพ็ชระใหม่. (2565). การสื่อความหมายของพุทธศิลป์ร่วมสมัย: การตีความพุทธธรรมผ่านงานศิลปะดิจิทัล. *วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา*, 1(1), 17-23.
- สุนันทา เกตุเหล็ก. (2567). การศึกษาหลักการสร้างสรรค์รำคู่ของรองศาสตราจารย์ผุสดี หลิมสกุล. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 7(3), A72-A85.
- สุกิจ ชัยมุสิก. (2568). บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชนไทย. *วารสารนวัตกรรมสังคมศาสตร์*, 2(2), 29-35.
- อุดม จันทิมา และพิชญานันต์ พงษ์ไพบูลย์. (2567). พระเครื่องกับวัฒนธรรมไทย: การปรับตัวในบริบทสังคมร่วมสมัย. *วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย*, 10(2), 17-39.
- อมรเทพ ใจเสงี่ยม และคณะ. (2567). การสร้างสรรค์บทเพลงชุดทริทัศน์ศึกษา. *วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ*, 8(2), 235-254.